

Kobalt-allergie

U bent allergisch voor kobalt: Wat nu? Uw dermatoloog heeft aangetoond dat u allergisch bent voor kobalt. Wanneer u hiermee in aanraking komt, kan dat aanleiding geven tot het ontstaan of verergeren van eczeem.

Het is dus van groot belang dat u probeert om dit contact zoveel mogelijk te vermijden. Deze folder kan u daarbij behulpzaam zijn.

Voor meer informatie over allergisch contacteczeem in het algemeen verwijzen wij u graag naar de informatiefolder 'Allergisch contacteczeem' van de Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie. Deze kunt u bij uw dermatoloog aanvragen of via de website van de Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie downloaden (<http://www.huidarts.info/patientenfolders.html>).

Wat is kobalt?

Kobalt is een metaal dat in kleine hoeveelheden in de gehele aardbodem voorkomt. Op sommige plaatsen is de concentratie zo hoog, dat het loont om dit door middel van mijnbouw te winnen. Kobalt wordt in grote hoeveelheden gebruikt in de metaalindustrie, onder meer voor het harden van staal en andere metaallegeringen.

In welke producten komt kobalt voor?

Kobalt kan in minimale hoeveelheden overal worden aangetroffen; zelfs in ons dagelijkse voedsel en in ons bloed zitten zeer lage concentraties kobalt. Deze 'natuurlijk' voorkomende kleine hoeveelheden spelen geen rol bij uw allergie; ons lichaam heeft zelfs een minimale hoeveelheid kobalt nodig als onderdeel van vitamine B-12.

Van belang zijn die producten waarin kobalt in grotere hoeveelheden is verwerkt. Vaak zijn dat metalen voorwerpen waarin ook nikkel of chroom is verwerkt, zoals metalen sieraden (kettingen, oorbellen) en sommige metalen gereedschappen. Uit hoogwaardige gouden of zilveren sieraden komt meestal geen kobalt vrij. Verder zit kobalt soms in vloeistoffen die gebruikt worden voor het galvaniseren, in sommige drukinkten, in cement en wordt het gebruikt als pigment bij het pottenbakken.

Producten waarin kobalt kan voorkomen zijn onder meer:

- specie (vers aangemaakte cement)
- droge cementmortel
- sommige drukinkten
- sommige verfsoorten

- sommige veevoeders
- pigment voor pottenbakken

In welke beroepen speelt allergie voor kobalt een rol?

Kobaltallergie kan vooral een probleem zijn voor personen in bedrijven waar met kobalt wordt gewerkt, of waar kobalt houdende producten worden verwerkt. Voorbeelden hiervan zijn de keramische industrie en pottenbakkerijen. Inkten die worden gebruikt in drukkerijen kunnen kobalt bevatten en soms wordt kobalt verwerkt bij het vervaardigen van plastic kunststoffen of bij het galvaniseren. Overige bronnen van blootstelling aan kobalt zijn sommige verfsoorten (dat wil zeggen voordat de verf is opgedroogd), sommige veevoeders en cement. Bij cement is dit alleen van belang als de cement nog nat is, of als het stuift voordat het met water en zand of grint wordt aangemaakt. Uitgeharde cement is onschadelijk. Metalen gereedschappen kunnen een kleine hoeveelheid kobalt bevatten, maar hierbij gaat het erom hoeveel kobalt er uit de metalen 'weglekt'; een grote hoeveelheid kobalt die stevig in het metaal vast blijft zitten is onschuldig!

Beroepen waarbij men aan kobalt blootgesteld kan worden zijn onder meer:

- keramische industrie en pottenbakken
- veevoederindustrie, veehouderij
- drukkerijen
- bouwnijverheid: metselen, voegen, tegelzetten
- plastic kunststoffenindustrie
- galvaniseerbedrijven
- fabricage van magnetische (cassette) banden
- slijpen van bijzondere metalen en edelstenen

Hoe ziet allergisch contacteczeem door kobalt er uit?

Allergisch contacteczeem door kobalt veroorzaakt een rode jeukende uitslag op plaatsen waar contact was met kobalt bevattende voorwerpen. Soms zijn er ook blaasjes te zien, of wordt de uitslag nattend. Vaak gaat de aandoening na enige tijd schilferen. Kenmerkend zijn de rode huidafwijkingen onder een (goedkoop) metalen kettinkje, of een nattende uitslag die ontstaat rond de gaatjes waar de oorbellen worden aangebracht. Eczeem van de handen kan door contact met kobalt ontstaan, maar meestal spelen bij handeczeem verschillende andere factoren mede een rol (zie de volgende paragrafen). Ook kan het contacteczeem op andere plaatsen voorkomen; soms ontstaat door wrijven in de ogen een uitslag op de oogleden door kobalt dat door de handen daar is aangebracht.

Wordt mijn eczeem geheel veroorzaakt door contact met kobalt?

Hoewel zeldzaam, is het inderdaad mogelijk dat uw eczeem geheel veroorzaakt wordt door contact met kobalt. Toch komt het regelmatig voor dat eczeem blijft bestaan of alleen maar iets beter wordt wanneer u contact met deze stof goed vermijdt. Dat komt omdat eczeem vaak meerdere oorzaken heeft. De meeste mensen met een kobaltallergie zijn ook allergisch voor de metalen nikkel of chroom. Meestal zijn het deze metalen, niet het kobalt, die verantwoordelijk zijn voor het eczeem. Dit komt omdat de drie metalen chroom, nikkel en kobalt vaak samen in allerlei producten voorkomen (legeringen).

Naast allergie kan irritatie meespelen, bijvoorbeeld door contact met water, zeep, afwasmiddelen en dergelijke, of door de kou. Daarnaast kan eczeem ontstaan als uiting van een erfelijk bepaalde aanleg tot eczeem, en soms tot astma en hooikoorts. Het is altijd zinvol om kobalt zo goed mogelijk te vermijden, maar dat zal dus helaas niet altijd tot volledige genezing van uw huid leiden!

Hoe kunnen allergische reacties worden voorkomen?

Het vermijden van alle contact met kobalt zou het simpele advies moeten zijn, maar in de praktijk blijkt dit niet altijd even gemakkelijk. Zoals eerder werd opgemerkt: het gaat erom hoeveel kobalt er vrijkomt uit de voorwerpen, waar u mee in aanraking komt. Ook gaat het erom hoe het huidcontact is met de kobalt bevattende metalen voorwerpen: kortdurend op een droge intacte huid, of langdurig op een huid die nat is door vloeistoffen, of zweet. Het kortdurend vasthouden van munten terwijl de huid van de handen niet beschadigd of ontstoken is, zal zelden problemen geven. Ook zijn metalen deurkrukken e.d. zelden van belang voor uw eczeem.

Zijn er andere stoffen die ik moet vermijden?

In principe kunt u alle producten waar geen kobalt in zit verdragen. Zoals in een van de vorige paragrafen echter werd beschreven, blijkt in de praktijk dat kobaltallergie vaak samengaat met een allergie voor andere metalen zoals nikkel of chromaat. Het kan dus zijn dat dit ook bij u het geval is. Bij een allergie voor nikkel of chromaat kan worden verwezen naar de desbetreffende folders. Deze kunt u bij uw dermatoloog aanvragen.

Hoe weet ik welke producten veilig zijn?

In de praktijk gaat het er vooral om alert te zijn op de metalen voorwerpen waar u mee omgaat. De kwaliteit (hardheid) van deze voorwerpen is daarbij van belang. Harde roestvrijstalen voorwerpen, zoals bestek, zijn meestal veilig, terwijl zacht metalen voorwerpen verdacht kunnen zijn. Voordat u sieraden aanschaft, is het verstandig altijd naar de samenstelling en kwaliteit van het product te vragen: hoogwaardig goud of zilver is veilig.

Overige nuttige informatie

Mensen die eczeem aan de handen hebben kunnen ook een kobaltallergie hebben. Vaak speelt deze allergie voor kobalt slechts een zeer ondergeschikte rol; het is zeer wel mogelijk dat de allergie pas is ontstaan nadat het handeczeem was begonnen. Ook hebben veel mensen een kobaltallergie zonder dat ze daar last van hebben. Een metalen heupprothese, die is ingebracht om het heupgewricht te vervangen, of metalen platen en schroeven die worden gebruikt om botbreuken te laten herstellen kunnen ook kobalt bevatten. Deze voorwerpen geven nooit problemen bij personen die allergisch zijn voor kobalt. Amalgaam vullingen kan de tandarts bij u zonder bezwaar aanbrengen.